

VEEL KORD VIVAT ACADEMIA!

Mida soovida saja-aastasele juubilarile, kelle sees on 25-aastase noor hing? Sellise sugugi mitte retoorilise küsimuse ees seisab ka siinne Sõjateadlane number. 2023. aasta on Kaitseväe Akadeemiale eriline juubeliaasta. *Sõjaväelise kõrghariduse* saja aasta sees tähistab Kaitseväe Akadeemia ka oma *taasasutamise* veerandsajandit. 1. oktoobril 1923 hakkas kehtima sama aasta 29. augustil mitme sõjaväelise kooli ja kursuse liitmisel moodustatud Sõjaväe Ühendatud Õppeasutuste uus struktuur ning alustas tegevust uus koosseis. Nõukogude okupatsiooni ajal rohkem kui pooleks sajandiks katkenud Eesti sõjaväelise kõrghariduse andmine jätkus taasiseseisvunud Eestis, kui 1992. aastal asutatud Eesti Sisekaitse Akadeemia (praegune Sisekaitseakadeemia, aastatel 1993–1998 Eesti Riigikaitse Akadeemia) koosseisus loodi ka kaitsekolledž, kus omandasid sõjaväelise kõrghariduse mitmed nüüdsed Kaitseväe juhid. Vabariigi Valitsuse 1998. aasta 17. märtsi määrusega nr 52 (taas)asutati Eesti Riigikaitse Akadeemia kaitsekolledži ja Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste väljaõppekeskuse alusel *iseseisva riigikaitsekõrgkoolina* Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused, mis aasta hiljem ka Tallinnast Tartusse kolis. Institutsionaalse järjepidevuse taastamiseks kulus kolmveerand sajandit.

Alates 2019. aastast Kaitseväe Akadeemia nime kandva kõrgkooli teekond sõjaväelise kõrg- ja kutsehariduse andmisel on kestnud juba veerand sajandit. 25 aastat on üks korralik inimpõlv ... On seda vähe või palju? Läti päritolu saksa kirjanik Manfred Kyber on öelnud: „Aeg ei loe midagi. Üks päev võib tähendada palju, ja hulk aastaid mitte midagi. Ainult seal, kus seisavad arengu viidapostid, on toimunud midagi, mis jääb.“ Ühe kõrgema õppeasutuse asutamise ja taasasutamise päev tähendab palju nii sellele kõrgkoolile enesele kui ka kogu ühiskonnale. Oleme püüdnud seda päeva igal aastal oktoobrikuus vääriliselt tähistada, see kuulub meie kõrgkooli tähtsaimate akadeemiliste traditsioonide hulka. Minevikku tagasi vaadates võib Kyberi sõnadele toetudes tõdeda sedagi, et hulk aastaid ei pruugi veel midagi tähendada. Okupatsiooni pikad aastakümned ei suutnud lüüa eestlaste vabadusi ja ka sõjaline mõte sai võõra võimu all piiratud tingimustes siiski elus püsida, kuigi vahel vaid sütena tuha all hõõgudes. Sellest annab tunnistust nende Eesti päritolu ohvitseride, kes olid saanud erihariduse ja teenistuskogemuse kas Nõukogude Liidu või mõne välisriigi relvajõududes ning tulid oma riigile otsustaval hetkel nõu ja jõuga appi, arvestatav panus Eesti kaitseväe ja sõjaväelise haridussüsteemi ülesehitamisel. Sest iga puud tuntakse tema viljast,

on täheldatud juba piiblis. Nende heade viljade seas on ka nüüdne Kaitseväe Akadeemia.

Kui vaadata tagasi Eesti sõjaväelise kõrghariduse teekonnale läbi sajandi, on oluline märgata neid verstaposte, mis tähistavad märgilisi arengusamme. Areng ja muutus käivad ikka käsikäes. Ameerika Ühendriikide endine president Barack Obama on tähendanud: „Muutus ei tule, kui me ootame kellegi teise või tuleviku järel. Meie oleme need, keda me oodanud oleme. Meie oleme see muutus, mida me otsime.“ Kaitseväe Akadeemia ei ole ammu enam see õppeasutus, mis alustas 1998. aastal tegevust Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste nime all. Nende veerandsaja aasta jooksul oleme läbi teinud sihikindla arengu ühe väikeriigi sõjakoolist rahvusvaheliselt tunnustatud sõjaväeliseks kõrgkooliks ja teadusasutuseks. 2023. aastal on meil bakalaureuse-, magistri- ja doktorikraadiga lõpetanud noorem- ja vanemohvitserid, meil on riiklikult tunnustatud kutseharidusega vanemallohvitserid. Sõjateaduse keskusena haldame nüüdseks kümneid teadus- ja arendusprojekte, nii mõnigi neist rahvusvahelise osalusega, ning anname välja teadusajakirju ja publitseerime kõrgetasemelisi teadusartikleid. Kooli väikesest meditsiini ja oskonnast on sirgunud rahvusvaheliselt tuntud sõja- ja katastroofimeditsiinikeskus. Kõrgkoolina oleme viimase paarikümne aasta jooksul korduvalt läbinud rahvusvahelisi õppekavade ja institutsionaalseid hindamisi ning meid on peetud alati vääriliseks. 2024. aastal seisab Kaitseväe Akadeemial ees järjekordne proovilepanek, sedakorda rahvusvaheline evalveerimine teadusasutusena. Oleme õppinud mineviku õppetundidest ja valmistunud teadlikult selleks akadeemia tulevikku tooniandvalt mõjutavaks katsumuseks. Need on arengu verstapostid, mis jäävad loodetavasti püsima veel pikkadeks aastateks. Rahvasuu ütleb, et kaua tehtud kaunistused, pea tehtud pilla-palla ... Püsiva väärtusega töö vajabki pikka arenguaega, nii et sada aastat sõjaväelist kõrgharidust Eestis ei ole hariduse kvaliteedi ja kestlikkuse mõttes sugugi pikk aeg. Teekond jätkub, ja kui see kulgeb mõnikord ka mööda käämulist rada, siis selleks, et jalgealune oleks eesmärgi poole liikudes kindlam.

2019. aastal alustasin Sõjateadlase 11. numbri saatesõna fraasiga „Vivat academia!“. See oli hetk, kui õppeasutuse muudetud struktuur ja nimi peegeldasid selgelt aastakümnete jooksul sammhaaval toimunud arengut ning väljendasid õppeasutuse aastatega kasvanud ja küpsenud uut akadeemilist ning sõjateaduslikku sisu. Ühtlasi tähistasime 2019. aastal eestikeelse ohvitserihariduse sajandat aastapäeva. Rooma filosoofi Epiktetose sõnul saavad ainult haritud olla vabad. Vaba ja iseseisva Eesti eest oleme niisiis tänu võlgu haritud eestimaalastele, nende seas ka haritud kaitseväelastele. President Alar Karis rõhutas tänavusel iseseisvuse taastamise aastapäeval peetud

kõnes, et parema tuleviku võti on haridus ja haritus. Asetame öeldu konteksti: *haridus*asutusena on Kaitseväe Akadeemia, kelle üks väärtusi on *haritus*, võti parema tuleviku juurde. Ja parem tulevik saab olla vaid vabas Eestis. Seega lasub meie õlgadel vastutus seista vabaduse eest nii nõuga kui jõuga.

Mõtteraamidesse kinnijäämine peatab arengu ja seatud eesmärgile jõudmise. Arenguks on vaja *loovust*, piire ületavat paindlikku mõtlemist, mis taas kuulub akadeemia väärtuste hulka. Miks peljatakse mõtlemist, miks kardetakse arengut? Sest haritud mõtlemine tähendab arengut ja areng omakorda muutumist, tihtipeale ka iseenda muutumist. Nüüdseks on toonase arenguga kaasnenuid kõhklused ja hirmud vaibunud, uued väljakutsed on andnud uut jõudu ja motivatsiooni. Ja mis peamine – teadmise, et meie olemegi see muutus, mida oleme otsinud ja oodanud. Meie kõik, õppurid ja õppejõud, teadurid ja spetsialistid, juhid ja toetav personal, olemegi Kaitseväe Akadeemia. Saja-aastane juubilar, kel on 25-aastase noor hing!

Rootsi kirjaniku Jonas Jonassoni sulest on 2009. aastal ilmunud ka eesti keelde tõlgitud rahvusvaheline menuk „Saja-aastane, kes hüppas aknast välja ja kadus“. Raamatu peategelast Allanit, kelle varasem elu osutus ootamatult põnevaks ja mõjukaks, ootas sajandal sünnipäeval ees veel üks suur seiklus, sest ta ei suutnud leppida kätte jõudnud seisakuga. Mida siis soovida saja-aastasele, ent noore hingega juubilarile? Ehk seda, et kui tunned, et oled pika tee läbi käinud ja eesmärgid näivad olevat juba saavutatud, tuleb murda mõttestambid, riskida aknast välja hüpata ning olla põnevil, mis kõik veel ees ootab. Haritud meele ja loova mõtlemisega tõhusalt uute eesmärkide poole!

Head juubeliaastat ja lugemiselamust soovides

Andres Saumets
peatoimetaja